

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΧΙΝΑ**

Πατέρα, σε θυμάμαι

ΕΚΤΟΡ ΑΜΠΑΔ ΦΑΣΙΟΛΙΝΣΕ
Η λήθη που θα γίνουμε
 μτφρ.: Τίνα Σπερελάκη
 εκδ. Πατάκη, σελ. 358

«**Η**ρωας είναι εκείνος που εναντιώνεται με θάρρος στον πατέρα του και τελικά τον νικά», έγραψε ο Φρόιντ. «Ηρωας είναι ο γιος που σώζει τον πατέρα», αντιτείνουν τα παραμύθια. Ηρωες στη λογοτεχνία, ωστόσο, γίνονται οι πατέρες που διασώζονται από τους γιους τους στο πεδίο της γραφής – από τον Τουργκένιεφ («Πατέρες και γιοι», εκδ. Αγρα) έως τον Γκος («Πατέρας και γιος», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης) και τον Κάφκα («Γράμμα στον πατέρα»), από τον Φίλιπ Ροθ («Πατρική κληρονομιά», εκδ. Πόλις) έως τον Πασκάλ Μπρικνέρ («Ο καλός γιος», εκδ. Πατάκη) και τον Πολ Οστερ («Η επινόηση της μοναξιάς», εκδ. Μεταίχιμο).

Σκέφτομαι επίσης τη δύσκολη σχέση του Μάρτιν Εϊμς με τον πατέρα του, τον μυθιστοριογράφο Κίνγκσλεϊ Εϊμς, όπως αποτυπώθηκε στα απομνημονεύματά του «Εμπειρία». Τη συγκινητική αλληλογραφία του Β.Σ. Νάιπολ με τον πατέρα του, όπως την παρακολουθούμε στο «Ανάμεσα σε πατέρα και γιο», να ξετυλίγεται στα χρόνια των σπουδών του «Βίντο» στην Αγγλία, αποκαλύπτοντας έναν αυτοθυσιαστικό πατέρα και έναν γιο αποφασισμένο να ξεπεράσει τη

μοναξιά της μετανάστευσης, τα οικονομικά προβλήματα, το αίσθημα του εκτοπισμού με τον πόθο της συγγραφέας. Τον αυταρχικό, δογματικό, κομμουνιστή πατέρα του Καρλ Αντερόλντ, τον οποίο σκιαγραφεί ο συγγραφέας

στις «Κόκκινους» (εκδ. Στερέωμα), ανασυστήνοντας, ταυτόχρονα, την παιδική του ηλικία πλάι σε έναν φωνακλά και συχνά βίαιο, απογοητευμένο άνδρα, ο οποίος τον σφράγισε – και όχι μόνο ιδεολογικά. Τη δυσφορία του Περουβιανού συγγραφέα Ρενάτο Σιονέρος, που του έτυχε ως γεννήτορας ένας βάνουσος πολιτικός, υπέρμαχος των βασανιστηρίων και των εκτελέσεων των αντιφρονούντων, υπουργός Πολέμου και Εσωτερικών στην κυβέρνηση του δικτάτορα Μπερμούδες. Τέλος, τη σπαρακτική αναζήτηση του αγνοούμενου πατέρα από τον Λίβυο συγγραφέα Χισάμ Ματάρ, όπως αποτυπώνεται στο έργο του «Η επιστροφή» (θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις

«Παπαδόπουλος» τον χειμώνα): πολιτικά ενάντιος στο καθεστώς του Μουαμάρ Καντάφι, ο πατέρας του συγγραφέα μάλλον βρίσκει τον θάνατο μια φυλακή της Τρίπολης το 1996, αλλά θα περάσουν πολλά

χρόνια ώσπου ο γιος του να τον θεωρήσει οριστικά χαμένο.

Ανάλογη μοίρα με τον πατέρα του Ματάρ είχε και ο πατέρας του Κολομβιανού συγγραφέα Εκτορ Αμπάδ Φασιολίνσε: ήπιος, ανιδιοτελής, ευγενής, καθηγητής στο πανεπιστήμιο, άνθρωπος της χαράς, των μικρών στιγμών, της μουσικής και

των βιβλίων, γιατρός των φτωχών, κομμουνιστής για τους εχθρούς του, στην πραγματικότητα, όμως, «χριστιανός στη θρησκεία, μαρξιστής στην οικονομία και φιλελεύθερος στην πολιτική», στόχος της μικροψυχίας και της κακοπιστίας ακροαριστερών, συντηρητικών και φανατικών καθολικών που δαιμονίζονται όταν ο πατέρας διατρανώνει πως οι φτωχοί δικαιούνται μια αξιο-

πρεπή ζωή σ' αυτόν τον κόσμο και όχι στο επέκεινα, θα δολοφονηθεί από παραστρατιωτικούς στο κέντρο του Μεδεγίν. Το βιβλίο που έγραψε ο γιος του είναι μια προσπάθεια να αποσπάσει αυτόν τον σπάνιο άνθρωπο από τη λήθη, με τον πιο γενναίο τρόπο, θερμό, και ανεπιφύλακτο τρόπο που μπορεί ένας συγγραφέας να γράψει για ένα τόσο οικείο του πρόσωπο, έναν πατέρα που ο μικρός του γιος τον αγαπάει «με μια αγάπη ζωάδης», αναζητώντας, όσο είναι παιδί, σχεδόν με πάθος τη μυρωδιά του, τη φωνή του, τη μορφή του, κι ύστερα, όταν είναι πια μεγάλος και ο πατέρας νεκρός, το ανεξίτηλο αποτύπωμά του στη μνήμη.

Μέσα από την απλή, σπλαγχνική, ρεαλιστική αφήγηση του Φασιολίνσε (που βρίσκεται πολύ μακριά από τον μαγικό ρεαλισμό του συμπατριώτη του Μάρκες), ξετυλίγονται οι αντιφάσεις μιας κοινωνίας που παραπαίει ανάμεσα στον καθολικό μυστικισμό και τον ορθολογισμό, τον αυταρχισμό και το αίτημα για δημοκρατία, έρμαιο των εγκληματικών ακροδεξιών ομάδων. Όμως πέρα από την πολιτική του διάσταση, το βιβλίο, πάνω απ' όλα, είναι ξεχείλισμα οικιακής αγάπης, τρυφερή συγκινητική ανασύνθεση ενός σπάνιου ανθρώπου, και μια, αμλετική κατάγωγής, απόκριση στο αίτημα του φαντάσματος του νεκρού πατέρα: «Να με θυμάσαι».

